

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

คณิตศาสตร์ เป็นศาสตร์สำคัญศาสตร์หนึ่งที่มีมนุษย์ได้คิดค้นขึ้น ซึ่งมีประวัติความเป็นมาย้อนหลังไปถึงประมาณสี่หรือห้าพันปีก่อนคริสตกักราช และได้พัฒนาต่อมาเป็นลำดับ ความเจริญก้าวหน้าของวิชาคณิตศาสตร์เป็นไปอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้งทั้งด้านคณิตศาสตร์บริสุทธิ์ และคณิตศาสตร์ประยุกต์ วิชาคณิตศาสตร์มีประโยชน์ต่อชีวิตเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะในชีวิตประจำวันมนุษย์จำเป็นต้องใช้และเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์อยู่ตลอดเวลา เช่น การดูเวลา การซื้อขาย การเดินทาง การเปรียบเทียบ และถี่ราคาสิ่งของ และการกีฬาเป็นต้น วิชาคณิตศาสตร์ที่จัดให้บุคคลใดเรียนนั้นมีประโยชน์ที่เกื้อหนุนกับตัวผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้โดยตรงเท่านั้น ยังต้องการใช้คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมืออบรมใหญ่เรียน มีคุณสมบัติ เจตคติ และความสามารถทางสมองบางประการควย เช่น ความเป็นคนช่างสังเกต รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล มีระบบและระเบียบวิธีในการคิด ตลอดจนมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาควย¹

ความสำคัญอีกประการหนึ่งของคณิตศาสตร์คือ คณิตศาสตร์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนวิทยาศาสตร์ คาร์ล เฟรนดริช เกาส์ (Carl Frendrich Gauss) นักคณิตศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งของโลกกล่าวว่า "คณิตศาสตร์เป็นราชินีของวิทยาศาสตร์"² จะเห็นได้ว่าความเจริญของแขนงวิชาต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมวิทยา ต่างก็ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของคณิตศาสตร์เป็นส่วนใหญ่

¹ สุวรรณภา มุ่งเกษม, "พัฒนาการของการศึกษาทางคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา" (ปริทัศน์นันทนาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513), หน้า 1 - 2.

² Eric Temple Bell, Mathematics : Queen and Servant of Science (New York: McGraw-Hill Book Co., 1951), p. 1.

ในระยะ 20 กว่าปีมานี้ ได้มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาทั่วโลก โดยเฉพาะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป กลุ่มประเทศแอฟริกา และประเทศในภาคพื้นเอเชียอีกหลายประเทศ ทั้งนี้เพื่อในแนวโน้มของการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของโลกปัจจุบัน เพราะปัจจุบันวิชาคณิตศาสตร์มีบทบาทมากกว่าในอดีต และมีความสำคัญในชีวิตประจำวันมากขึ้นดังที่โลกกล่าวมาแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยจำจะต้องมีความรู้สูงขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม สำหรับความเคลื่อนไหวในการเปลี่ยนแปลงการสอนคณิตศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มในปี พ.ศ. 2508 เมื่อกระทรวงศึกษาได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณา และปรับปรุงหลักสูตรคณิตศาสตร์ร่วมกับกรมวิชาการ¹ ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้น โดยมีคณะกรรมการสาขาคณิตศาสตร์ทำหน้าที่ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร การสอน และแบบเรียนคณิตศาสตร์ เพื่อให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ และให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยในปัจจุบันยิ่งขึ้น²

คณิตศาสตร์ใหม่ที่สอนกันในโรงเรียนปัจจุบันนี้ มีลักษณะแตกต่างกับคณิตศาสตร์เก่าสองประการคือ ความใหม่ในคานเนื้อหา (New Content) และความใหม่ในวิธีการ (New Approach) ความใหม่ในคานเนื้อหา หมายถึงการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ แขนงใหม่ ๆ ที่ไม่เคยอยู่ในหลักสูตรมาก่อน เช่น เซต เรขาคณิตวิเคราะห์ แคลคูลัส ความน่าจะเป็น ตรรกศาสตร์เบื้องต้น เมตริกซ์ เวกเตอร์ และฟังก์ชัน เป็นต้น ส่วนความใหม่ในวิธีการ หมายถึงการสอน การแก้ปัญหา และการอธิบายความหมายของเรื่อง ในลักษณะที่ต่างไปจากที่เคยใช้สอนกันแต่เดิม³ กล่าวคือ แรกก่อนนั้นการสอนคณิตศาสตร์ จะแบ่งแยกเป็นวิชาต่างๆ

¹กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานสัมมนาครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา 18 เม.ย.-6 พ.ศ. 09 (พระนคร. แผนกการพิมพ์ วก.สวนสุนันทา, 2509),
หน้า 1.1 - 3.

²สุเทพ จันทรมงคล, คณิตศาสตร์ศึกษา (กรุงเทพฯ, ศึกษาสัมพันธ์, 2517),
หน้า 11.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 9.

ไม่สัมพันธ์กัน การแก้ปัญหาในวิชาหนึ่งจะมาใช้ในอีกวิชาหนึ่งไม่ได้ การสอนมักจะเป็นการให้กฎเกณฑ์จำนวนสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเด็กจะต้องจำโดยไม่ทราบความเป็นมา และฝึกทักษะการคำนวณ มีไคมุงฝึกให้นักเรียนใช้ความคิดและเหตุผล¹ แต่ในคณิตศาสตร์ใหม่เน้นการสอนเรื่องโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ มโนทัศน์ (concept) และการใช้เหตุผลมากกว่าการใช้สูตรและการคิดคำนวณ² การสอนจะถือว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งวิชาเดียวกัน ไม่แยกเป็นแขนงวิชา ความรู้อะไรที่เรียนมาแล้วสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ทั้งหมด และการสอนจะมุ่งให้นักเรียนค้นพบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นสำคัญ³

ปัจจุบันได้มีการนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยในการสอน เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ และใช้สอนนักเรียนได้ตรงละมาก ๆ เทคโนโลยีที่ใช้กันอยู่ได้แก่การใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational Radio and Television) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction) ห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory) การสอนเป็นคณะ (Team Teaching) และการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเสียค่าใช้จ่ายน้อย จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้สำหรับประเทศของเรา ซึ่งมีงบประมาณทางการศึกษาน้อย และขาดแคลนครูที่มีความสามารถ ทั้งนี้บทเรียนแบบโปรแกรม เป็นแบบเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง จึงใช้สอนนักเรียนจำนวนมากในเวลาเดียวกันได้ บทเรียนแบบโปรแกรมแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องความชัดเจนของเนื้อหา และลำดับขั้นการสอนของครูได้ เพราะผู้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมต้อง

¹สุภา สุจริตพงศ์, "ทำไมจึงสอน Modern Mathematics," วิทยากร 68 (กันยายน 2512) : 19.

²กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานสัมมนาครูคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา, หน้า 1.

³ยุจิน พิพิธกุล, การสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพฯ, กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2519), หน้า 37.

วางแผน และต้องเตรียมตัวอย่างระมัดระวังกว่าครู ในบทเรียนมีการจัดลำดับขั้นของการสอน เป็นแบบแผน ซึ่งช่วยในการ เรียนรู้ของเด็ก และมีการทดลองแก้ไขก่อนนำออกมาใช้ บทเรียน แบบโปรแกรมช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้ ทั้งนี้เพราะผู้ที่เรียนได้เร็ว หรือ เรียนได้อาจจะสามารถเรียนจบได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม จะช่วยให้เกิดคุณภาพการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะสอดคล้องกับสภาพของการสอนที่

4 ประการ คือ¹

1. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
2. ผู้เรียนได้ทราบผลการกระทำทันที
3. ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จ และมีแรงจูงใจสูง
4. การเรียนดำเนินไปเป็นขั้นตอนเล็ก ๆ ทีละขั้น

เวอร์จิเนีย ซาเชสต์ (Virginia Zachest) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า การสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตรงตามจุดมุ่งหมาย เป็น การสอนที่ดี และประหยัด นอกจากนี้ผลทางสถิติเมื่อเปรียบกับการสอนปกติแล้วไม่มีความแตกต่าง²

ซี เอ็ม ลินแวลล์ (C. M. Lindvall) ได้ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนโดย ใช้บทเรียนแบบโปรแกรมจะมีความตั้งใจมากกว่าเรียนจากครูตามปกติในชั้นเรียน และความ ตั้งใจไม่ลดลงเมื่อใช้บทเรียนเป็นเวลานาน³ และจากผลการวิจัย และทดลองในปัจจุบันพบว่า บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นถูกหลักวิชาที่มีประโยชน์หลายประการคือ

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, โฉมหน้าใหม่ของเทคโนโลยีกับการปฏิรูปการศึกษา (พระนคร: โรงพิมพ์ อักษรสัมพันธ์, 2518), หน้า 158 - 159.

² Virginia Zachest, "Top-Trying Out Programs" Trends in Programmed Instruction (Washington D.C.: n.p., 1964), p. 84.

³ C. M. Lindvall, "Study of Pupil Attitude in Pupil Attention and Attitude Under Conditions of Programmed Instruction," A. V. Communication Review 14 (Spring, 1966); 149.

1. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง ตามอัตราความสามารถของตน
2. สามารถตอบสนองความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างดี กล่าวคือ เด็กเรียนเร็วก็ก้าวหน้าไปเร็ว เด็กเรียนช้าก็เรียนไปตามความสามารถ ไม่จำเป็นต้องเรียนไปพร้อม ๆ กัน
3. ช่วยแบ่งเบาภาระครูในการสอนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทำให้ครูมีเวลาเตรียมบทเรียนที่ต้องการความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น
4. อาจช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้บ้าง โดยลดอัตราการสอนและเพิ่มชั่วโมงการเรียนตามลำพังของนักเรียน¹

ในต่างประเทศ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เขียนบทเรียนแบบโปรแกรมแพร่หลายมากที่สุด กิ่งจะเห็นได้จากการสำรวจของ C. P. I. (The Committee of Programmed Instruction of Harvard University) พบว่า ระหว่างปี ค.ศ. 1961-1962 โรงเรียนในสหรัฐอเมริกาใช้บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ ถึง 61% ของการใ้บทเรียนแบบโปรแกรมทั้งหมด ภาษาอังกฤษ 21% นอกนั้นเป็นวิชาอื่น ๆ² เอ็ดเวิร์ด บี ฟราย (Edward B. Fry) กล่าวว่า การที่มีผู้นิยมสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์กันมากเพราะเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผล และมีนิยามที่พิถีพิถัน คำตอบของนักเรียนสามารถชี้เฉพาะและเป็นคำตอบที่แน่นอน นอกจากนี้ยังง่ายต่อการพิจารณาข้อผิดพลาดของนักเรียน และการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสามารถทำได้ทุกแบบ ไม่ว่าจะ เป็นแบบเติมคำตอบ (Constructed Response) หรือแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)³

¹ วิจิตร ศรีสอาน, "เทคนิควิทยาทางการศึกษา" ใน การพิจารณานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาในโรงเรียนที่ครูสอนไม่ครบชั้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516), หน้า 106.

² J. W. Horner, Program Learning with particular Reference to the Developing Countries, ([n.p.] : Infield College of Technologies, 1973), p.46.

³ Edward B. Fry, Teaching Machine and Programmed Instruction: An Introduction (New York : McGraw-Hill Book Co., 1963), p. 113.

บี เอ มีโดว์ครอฟท์ (B. A. Meadowcroft) ได้วิจัยพบว่า บทเรียนแบบโปรแกรมมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ด้วย¹ ฟราย กล่าวว่า บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์มีบทบาทที่สำคัญในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนคณิตศาสตร์เก่าไปสู่คณิตศาสตร์ใหม่² และจากการวิจัยของ บีน (Beane) กรอเซอร์ (Krauser) เมโคนี (Meconi) และเทอร์เคอสต์ (TerKearst) โคซี่ให้เห็นว่า บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์นอกจากจะใช้สอนเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ทักษะในการคิดคำนวณโดยทั่วแล้ว ยังสามารถสอนเกี่ยวกับมีนัยทัศน์ และการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ได้อีก³

ตรรกศาสตร์เบื้องต้น เป็นวิชาที่มีความสำคัญยิ่งต่อคณิตศาสตร์ เพราะคณิตศาสตร์เป็นระบบนามธรรม ประกอบด้วย อนิยาม (Undefined Terms) นิยาม (Defined Terms) และประพจน์สองชนิด คือ สัจพจน์ หรืออภิปากา (Postulates หรือ Axioms) ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เป็นจริงโดยไม่ต้องพิสูจน์และทฤษฎี (Theorems) ซึ่งเป็นประพจน์ที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริงโดยอาศัยสมมุติฐานทั้งชุด (อนิยาม นิยาม และสัจพจน์) และหลักการในเหตุผลทางตรรกศาสตร์ ถ้าปราศจากหลักตรรกศาสตร์แล้ว ทฤษฎีต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์จะเกิดขึ้นไม่ได้เป็นอันขาด นักการศึกษาคณิตศาสตร์ และนักคณิตศาสตร์แผนปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาตรรกศาสตร์ และลงความเห็นว่า วิชาตรรกศาสตร์จะต้องเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรมัธยมศึกษาของทุกประเทศทั่วโลก⁴ เกี่ยวกับเรื่องตรรกศาสตร์นี้ บรูค อี. มีเสิร์ฟ (Bruce E. Meserve) กล่าวว่าตรรกศาสตร์มีความสำคัญต่อคณิตศาสตร์ เพราะ

B. A. Meadowcroft, "Comparison of the two method of Using Programmed Learning," A.V Communication Review 15(Summer 1967) : 186.

²Fry, Teaching Machine and Programmed Instruction : An Introduction, p.113.

³Edward J. Soll., "Research in Programmed Instruction in Mathematics," The Mathematics Teacher 62 (February 1969) : 103-110.

⁴สุชาติ รัตนกุล, คณิตศาสตร์แผนปัจจุบัน เล่ม 2(พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2510),

การพิสูจน์ในเชิงคณิตศาสตร์เป็นการพิสูจน์ในระบบกลศาสตร์ของอารยธรรมทางตรรกศาสตร์¹

ฮาร์โวลด์ วิลเลียม บรอกแมน (Harold William Brockman) กล่าวว่า ทฤษฎีต่าง ๆ ในคณิตศาสตร์สามารถเขียนให้อยู่ในรูปของประพจน์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกันได้เสมอ ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้โดยอาศัยหลักการตรรกศาสตร์²

สุชาติ รัตนกุล โลกกล่าวว่า ถ้าสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจหลักหรือทฤษฎีหนึ่ง การให้เหตุผลแก่ในชั้นต้นแล้ว การเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทุกแขนงย่อมเป็นที่น่าสนใจ และเข้าใจได้สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่สติปัญญาปานกลาง ดังนั้นผู้ที่จะศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ให้ เกิดความรู้ และความเข้าใจอย่างแท้จริงได้ ควรจะได้เรียนวิชาตรรกศาสตร์เสียก่อน³

นลินี โพธิ์พัก กล่าวว่า ตรรกศาสตร์ คือศาสตร์ และศิลป์ของความคิดที่ถูกกองและ มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของทุกคน เพราะทุกคนมักจะพบการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผล เป็นเครื่องประกอบเสมอ ฉะนั้นถ้าบุคคลใดมีความรู้เกี่ยวกับวิชาตรรกศาสตร์แล้ว ย่อมทำให้ บุคคลนั้นรู้จักวิธีการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น⁴

จากความรู้ดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของวิชาตรรกศาสตร์ รวมทั้งบทเรียนแบบโปรแกรม ผู้วิจัยจึงได้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง ตรรกศาสตร์ เบื้องต้น สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะบทเรียนแบบโปรแกรมนอกจากจะช่วย นักเรียนแล้ว ยังสามารถช่วยครูที่ยังไม่เข้าใจในเนื้อหาเรื่องนี้ได้ ได้ศึกษาประกอบเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ด้วย⁵ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และทำให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

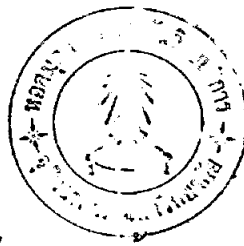
¹Bruce E. Meserve, "Implication for the Mathematics Curriculum," Insight into Modern Mathematics (n.p., n.d.), p.415.

²Harold William Brockman, "A Critical Study of Use of the term Necessary and Sufficient Conditions in Teaching of Mathematics," Dissertation Abstract 24 (July 1963) : 193-194.

³สุชาติ รัตนกุล, คณิตศาสตร์แผนปัจจุบัน เล่ม 2, หน้า 2-3.

⁴นลินี โพธิ์พัก, ตรรกวิทยาเบื้องต้น (ธนบุรี: สำนักพิมพ์อักษรวิภา, 2514), หน้า 1.

⁵P. G. Scope, Mathematics in Secondary School - A Teaching Approach (London : Cambridge University Press, 1973), pp. 76-77.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเทคนิคการสร้าง การไข และคุณประโยชน์ของบทเรียนแบบโปรแกรม วิชาคณิตศาสตร์
2. เพื่อสร้าง และหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น
3. เพื่อศึกษาว่าบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องนี้สามารถนำไปใช้สอนได้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อส่งเสริมการนำบทเรียนแบบโปรแกรมไปใช้ให้แพร่หลาย

ขอบเขตฐานของการวิจัย

บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ จะใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และจะสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับความมีนัยสำคัญ

.01

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำความรู้ในการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมไปใช้ในการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมชุดต่อไป
2. บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นนี้จะช่วยให้ครูและนักเรียนเข้าใจได้ง่ายกว่าที่จะศึกษาจากบทเรียนธรรมดา
3. บทเรียนแบบโปรแกรมจะส่งเสริมความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล
4. บทเรียนแบบโปรแกรมจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู และช่วยประหยัดเวลาในการเรียนการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. บทเรียนแบบโปรแกรมนี้สร้างขึ้นตามหลักสูตรคณิตศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. นักเรียนที่จะเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมนี้ จะต้องไม่มีความรู้เรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น
3. บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง (Linear Program)

ความจำกัดของการวิจัย

1. เนื่องจากขณะที่ทำการทดลองเป็นระยะที่นักเรียนใกล้สอบปลายภาคเรียน นักเรียนต้องเตรียมตัวสอบ และโรงเรียนต้องเร่งสอนให้ครบตามหลักสูตร นักเรียนจึงให้ความสนใจไม่เต็มที่เท่าที่ควร และเมื่อเรียนจบบทเรียนก็สอบทันที นักเรียนจึงไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน
2. เนื่องจากเวลาที่ใช้ทดลองคิดต่อกันหลายวัน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและขาดความสนใจ

ขอทดลองเบื้องต้น

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร 100 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ปีการศึกษา 2520 ของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี
3. นักเรียนที่เรียนบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องนี้มีความรู้พื้นฐานเท่ากัน

คำจำกัดความของการวิจัย

1. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) คือบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง โดยแบ่งเนื้อหาในบทเรียนเป็นหน่วยย่อย ๆ เรียกว่ากรอบ (Frame) แต่ละกรอบจะบรรจุคำอธิบาย และคำถามต่อเนื่องกันไปตามลำดับ จากง่ายไปหายาก คำถามอาจเป็นชนิดให้สร้างคำตอบเอง หรือให้เลือกคำตอบ และมีคำตอบเฉลยไว้ทุก ๆ กรอบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบคำตอบของตนเองทันที เป็นการเสริมแรง
2. กรอบ คือหน่วยย่อย ๆ ที่เสนอข้อความ เป็นขั้นตอนต่อเนื่องกันไป แต่ละกรอบจะมีหมายเลขกำกับ เพื่อบอกว่าเป็นกรอบที่เท่าไร ในตอนท้ายของแต่ละกรอบจะมีคำถามที่เกี่ยวข้องกับข้อความที่อยู่ในกรอบนั้น
3. บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง คือบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดที่ผู้เรียนจะต้องเริ่มเรียนตั้งแต่กรอบแรกจนถึงกรอบสุดท้าย จะข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งไม่ได้ สิ่งที่เรียนจากกรอบแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานในการเรียนกรอบต่อไป นักเรียนทุกคนจะได้อ่านข้อความเดียวกันตามลำดับ และตอบคำถามเหมือนกัน
4. มาตรฐาน 90/90 หมายถึง เกณฑ์ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรม 90 ตัวแรก หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำบทเรียนถูก คิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 90 90 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนที่นักเรียนทำแบบสอบถามหลังบทเรียน คิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 90
5. แบบสอบถาม หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับวัดความรู้ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนบทเรียนแบบโปรแกรม แบบสอบถามนี้จะต้องเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้
6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ใช้สำหรับการวิจัยนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สี่ ปีการศึกษา 2520 ของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 100 คน

วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหลักสูตรและแบบเรียน เรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น
2. ศึกษาวิธีการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม
3. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. สร้างแบบสอบ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียนบทเรียน พร้อมทั้งหาความ

เชื่อมั่นของแบบสอบ

5. สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

6. ทำการทดลองหาประสิทธิภาพของบทเรียนกับกลุ่มตัวอย่างประชากร ชั้นมัธยม

ศึกษาปีที่สี่ จำนวน 112 คน โดยทดลอง 3 ชั้น ดังนี้

6.1 ชั้นหนึ่งต่อหนึ่ง 2 ครั้ง

6.2 ชั้นกลุ่มเล็ก 1 ครั้ง ใ้ช้ นักเรียน 10 คน

6.3 ชั้นภาคสนาม 1 ครั้ง ใ้ช้ นักเรียน 100 คน

7. นำผลการทดลองภาคสนามมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาประสิทธิภาพของ

บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น ตามมาตรฐาน 90/90

8. ประเมินผลและสรุปผลการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย